

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 73/2020 van 24 augustus 2020

Betreft: Advies m.b.t. een wetsvoorstel houdende boek 2, titel 3 "Relatievermogensrecht" en boek 4 "Nalatenschappen, schenkingen en testamenten" van het *Burgerlijk Wetboek* (CO-A-2020-070)

De Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna de "Autoriteit");

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, inzonderheid op artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van heer Patrick Dewael, Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, ontvangen op 29/06/2020;

Gelet op het verslag van mevrouw Alexandra Jaspar, Directeur van het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit ;

Brengt op 24 augustus 2020 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE AANVRAAG

1. In 2019¹ werd een operatie opgestart om de diverse boeken waaruit het Burgerlijk Wetboek bestaat opnieuw te codificeren. Het wetsvoorstel *houdende boek 2, titel 3 "Relatievermogensrecht" en boek 4 "Nalatenschappen, schenkingen en testamenten" van het Burgerlijk Wetboek*, hierna het voorstel, maakt werk van de nieuwe gedeeltelijke codificering van boeken 2 en 4 van het *Burgerlijk Wetboek*.

2. In de memorie van toelichting wordt gepreciseerd dat het overgrote deel van de artikelen van het voorstel, inhoudelijk de tekst van actuele artikelen overnemen weliswaar hier en daar met terminologische en technische aanpassingen.

3. Op het vlak van de verwerking van persoonsgegevens verdienen volgens de steller van het ontwerp de volgende artikelen aandacht:

- artikelen 2.3.82 - 2.3.85 die handelen over het Centraal huwelijksovereenkomstenregister;
- artikelen 4.125 - 4.131 die handelen over het Centraal erfrechtregister;
- artikelen 4.260 - 4.264 die handelen over het Centraal register van testamenten.

4. Het betreft 3 reeds bestaande centrale gegevensbanken, waarvan het Centraal register van testamenten en het Centraal huwelijksovereenkomstenregister momenteel geregeld wordt door de wet van 13 januari 1977 *houdende de goedkeuring van de overeenkomst inzake de vaststelling van een stelsel van registratie van testamenten opgemaakt te Basel op 16 mei 1972 en tot invoering van een centraal huwelijksovereenkomstenregister*. De huidige artikelen 892/1 tot 892/8 *Burgerlijk Wetboek* regelen het Centraal erfrechtregister.

II. ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG

A. Centraal huwelijksovereenkomstenregister (hierna huwelijksovereenkomstenregister)

5. De artikelen 2.3.82 - 2.3.85 van het voorstel hernemen in essentie de bepalingen van de wet van 13 januari 1977 die over dit register handelen. Het register werd gecreëerd in 2009 krachtens de wet van 6 mei 2009 *houdende diverse bepalingen*, waaromtrent het advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, de rechtsvoorganger van de Autoriteit, niet werd

¹ Zie: wet van 13 april 2019 *tot invoering van een Burgerlijk Wetboek en tot invoering van boek 8 "Bewijs" in dat Wetboek*.

ingewonnen (ze werd wel geraadpleegd n.a.v. van latere aanpassingen²). De Autoriteit zal hierna nagaan in hoeverre de regeling van dit register AVG-conform is.

a.1) Rechtsgrond

6. Elke verwerking van persoonsgegevens moet steunen op een rechtsgrond in de zin van artikel 6 AVG. Inzake is de verwerking gesteund op artikel 6.1.e) AVG, namelijk een taak van algemeen belang die door de wet aan de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat wordt opgedragen namelijk het beheer van het huwelijksovereenkomstenregister. Daarnaast bestaat er in hoofde van bepaalde beroepsgroepen de wettelijke verplichting (artikel 6.1.c) AVG) om bepaalde gegevens te verstrekken met oog op de opname in dit register.

7. De verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk zijn voor de vervulling van een wettelijke verplichting³ en/of voor de uitoefening van een opdracht van algemeen belang of in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag die aan een verwerkingsverantwoordelijke is toevertrouwd⁴, moet overeenkomstig artikel 6.3. AVG, gelezen in het licht van overweging 41⁵ van de AVG, worden geregeld door duidelijke en nauwkeurige regelgeving, waarvan de toepassing voor de betrokkenen voorzienbaar moet zijn. Bovendien is het volgens artikel 22 *Grondwet* noodzakelijk dat de "wezenlijke elementen" van de gegevensverwerking door middel van een formele wettelijke norm (wet, decreet of ordonnantie) worden vastgesteld.

8. Inzake worden we geconfronteerd met een grootschalige verwerking van persoonsgegevens, namelijk de registratie van documenten die persoonsgegevens bevatten in een centrale gegevensbank die toegankelijk is voor eenieder die een belang aantoonst.

9. Wanneer de gegevensverwerking een bijzonder belangrijke inmenging vormt op de rechten en vrijheden van de betrokkenen, zoals in het onderhavige geval, moeten de volgende essentiële elementen door de wetgever worden vastgesteld: (het)(de) precieze doeleinde(n)⁶, waarvan bij lezing reeds kan worden afgeleid welke gegevensverwerkingsverrichtingen zullen worden ingevoerd voor de verwezenlijking ervan, de identiteit van de verwerkingsverantwoordelijke(n) (indien reeds mogelijk),

² Zie haar advies nr. 31/2011 over een wetsvoorstel *houdende diverse bepalingen inzake werklastvermindering en informatiseringsvooruitgang binnen justitie*.

³ Art. 6.1.c) van de AVG

⁴ Art. 6.1.e) van de AVG.

⁵ "41. Wanneer in deze verordening naar een rechtsgrond of een wetgevingsmaatregel wordt verwezen, vereist dit niet noodzakelijkerwijs dat een door een parlement vastgestelde wetgevingshandeling nodig is, onverminderd de vereisten overeenkomstig de grondwettelijke orde van de lidstaat in kwestie. Deze rechtsgrond of wetgevingsmaatregel moet evenwel duidelijk en nauwkeurig zijn, en de toepassing daarvan moet voorspelbaar zijn voor degenen op wie deze van toepassing is, zoals vereist door de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie („Hof van Justitie”) en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens”.

⁶ Zie ook artikel 6.3 AVG.

het soort gegevens die noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van (dit) (deze) doeleinde(n), de bewaartermijn van de gegevens⁷, de categorieën betrokkenen van wie de gegevens zullen worden verwerkt, de ontvangers of categorieën ontvangers aan wie de gegevens worden meegedeeld⁸ en de omstandigheden waarin ze zullen worden meegedeeld, de eventuele beperking van de verplichtingen en/of rechten vermeld in de artikelen 5, 12 tot 22 en 34 AVG. Een aantal van deze essentiële elementen worden momenteel gepreciseerd in het koninklijk besluit van 25 september 2016 houdende het beheer van het centraal register van testamenten en het centraal register van huwelijksovereenkomsten. De Autoriteit adviseert om onderhavige gedeeltelijke hercodificering tevens aan te wenden om de essentiële elementen van de verwerking te integreren in het wetsvoorstel zelf (i.p.v. in een uitvoeringsbesluit).

a.2) Doeleinde

10. Volgens artikel 5.1.b) AVG kan de verwerking van persoonsgegevens enkel uitgevoerd worden voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.

11. (Het)(De) doeleinde(n) van het huwelijksovereenkomstenregister als gegevensbank word(t)(en) niet in het voorstel vermeld. Dit is een probleem waar de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer reeds onderlijnde in punt 3 van haar advies nr. 22/2015 van 17 juni 2015⁹.

12. In de memorie van toelichting werd dienaangaande in 2009 het volgende vermeld¹⁰: *"De inzet van het wetsvoorstel is het invoeren van een centraal huwelijksovereenkomstenregister waarbij elke belanghebbende derde toegang kan worden verleend tot dit register teneinde kennis te hebben van de vigerende huwelijksovereenkomst tussen echtgenoten"*. Een transparante regelgeving impliceert dat dit doeleinde in de wet wordt vermeld, niet dat een burger er in de voorbereidende werken moet gaan naar zoeken.

13. Trouwens voor zover de Autoriteit uit het voorstel kan afleiden is het doeleinde zoals het in de memorie van toelichting werd omschreven niet (meer) accuraat. Dit blijkt uit de redenen die per categorie akten die in dit register worden geregistreerd, worden opgegeven (artikel 2.3.82, § 1, van het voorstel). Op basis hiervan lijkt het doeleinde van het huwelijksovereenkomstenregister er thans

⁷ Het Grondwettelijk Hof heeft erkend dat "de wetgever (...) de bewaring van persoonsgegevens en de duur van die bewaring op een algemene wijze (vermocht) te regelen", Arrest nr. 29/2018 van 15 maart 2018, punt B. 23.

⁸ Lees bijvoorbeeld, Grondwettelijk Hof, Arrest nr. 29/2018 van 15 maart 2018, punt B.18, en Grondwettelijk Hof, Arrest nr. 44/2015 van 23 april 2015, punten B.36.1 en volgende.

⁹ Advies nr. 22/2015 van 17 juni 2015 betreffende een ontwerp van koninklijk besluit houdende het beheer van het centraal register van testamenten en het centraal register van samenlevings- en huwelijksovereenkomsten (te raadplegen: <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/advies-nr.-22-2015.pdf>).

¹⁰ Kamer, DOC 52-1786/001, blz. 24.

eerder in te bestaan huwelijksvermogenregelingen hetzij tegenstelbaar te maken aan derden¹¹ hetzij de publiciteit ervan te verzekeren in het Belgisch Staatsblad.

14. De registratie in het huwelijksvereenkomstenregister, opgelegd door artikel 2.3.40, § 2, van het voorstel, past echter niet binnen de hiervoor vermelde schijnbare doeleinden. Ingevolge dit artikel is de griffier verplicht het huwelijksvereenkomstenregister in kennis te stellen van de rechterlijke beslissing waardoor een van de echtgenoten zijn bestuursbevoegdheden m.b.t. het eigen of gemeenschappelijk vermogen worden ontnomen of teruggegeven. Nergens blijkt welk doeleinde de registratie van deze rechterlijke beslissingen moet dienen.

15. Het is dus absoluut noodzakelijk dat (het)(de) actuele doeleinde(n) van huwelijksvereenkomstenregister in het voorstel word(t)(en) opgenomen. Dit is essentieel temeer daar de inhoud van het huwelijksvereenkomstenregister reeds meerdere keren werd verruimd sedert haar oprichting in 2009. De proportionaliteit van de erin opgenomen akten, kennisgevingen en de bijhorende gegevens kan maar beoordeeld worden aan de hand van (het)(de) doeleinde(n).

a.3) Proportionaliteit

16. Artikel 5.1.c), AVG bepaalt dat persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden ('minimale gegevensverwerking').

17. In het huwelijksvereenkomstenregister worden opgenomen (artikel 2.3.82 van het voorstel):

- huwelijksvereenkomsten, overeenkomsten tussen wettelijk samenwonenden en verklaringen van anticipatieve inbreng (verplicht geregistreerd door de notaris);
- de kennisgeving van de vonnissen die een wijziging van het huwelijksvermogensstelsel inhouden of van de overeenkomst tussen wettelijk samenwonenden evenals van het verzet, het hoger beroep, de vernietiging, de hervorming van dergelijke vonnissen (geschiedt door de griffier van het rechtscollege).

18. In het licht dan de doeleinden die de Autoriteit meent te ontwaren (zie punt 13) kunnen de "akten" vermeld in punt 17 als proportioneel worden beschouwd.

19. De Autoriteit stelt vast dat de opsomming in artikel 2.3.82 van het voorstel geen melding maakt van de kennisgeving voorgeschreven door artikel 2.3.40, § 2, van het voorstel (ontnemen of teruggeven van bestuursbevoegdheden). Deze moet toegevoegd worden aan artikel 2.3.82 van het

¹¹ Zie ook artikel 2.3.11 van het voorstel.

voorstel. Dit artikel somt de "akten" op die in het huwelijksovereenkomstenregister worden opgenomen. Deze opsomming moet volledig zijn, zodat de burger op 1 plaats de inhoud van het register kan terugvinden (transparantie). Momenteel kan de Autoriteit zich alleszins niet uitspreken over de proportionaliteit van de opname van de kennisgeving voorgeschreven door artikel 2.3.40, § 2, van het voorstel bij gebrek aan welbepaald en uitdrukkelijk omschreven doeleinde van het huwelijksovereenkomstenregister.

20. In de mate dat de "akten" die leiden tot een registratie/kennisgeving met het oog op (het)(de) doeleinden van het huwelijksovereenkomstenregister als proportioneel kunnen bestempeld worden, zegt het voorstel niets over de gegevens die n.a.v. de registratie/kennisgeving in dit register worden verwerkt. Artikel 2.3.85, § 1, van het voorstel geeft de Koning de vrije hand om de te registreren persoonsgegevens vast te stellen. Als essentieel element van de verwerking moeten de categorieën van gegevens in het voorstel worden opgenomen. De Koning kan die dan desgevallend naderhand nader preciseren.

a.4) Bewaartermijn

21. Krachtens artikel 5.1.e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

22. Het voorstel bevat geen indicatie hoe lang de gegevens in het huwelijksovereenkomstenregister worden bewaard. Het voorstel moet op dit punt worden vervolledigd. Dit kan bijvoorbeeld door een verwijzing op te nemen naar andere regelgeving die een invloed heeft op de bewaartermijn(en) inzake. In het licht van artikel 6.3 AVG, is het desgevallend aangewezen (maximale) bewaartermijnen van de te verwerken persoonsgegevens te voorzien, rekening houdend met de onderscheiden doeleinden en categorieën van gegevens, of toch minstens criteria op te nemen die toelaten deze bewaartermijnen te bepalen.

a.5) Verwerkingsverantwoordelijke

23. Artikel 2.3.83 van het voorstel belast de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat met het beheer en de inrichting van het huwelijksovereenkomstenregister. Dit wijst erop dat deze federatie de verwerkingsverantwoordelijke in de zin van artikel 4.7) AVG is. Dit essentieel element van de verwerking moet worden geïntegreerd in het voorstel - niet in het uitvoeringsbesluit van 25 september 2016 zoals dat momenteel het geval is - zodat het voor de betrokkenen duidelijk is tot wie ze zich moeten richten om hun rechten overeenkomstig de artikelen 12 - 22 AVG uit te oefenen.

a.6) Betrokkenen

24. Het voorstel omschrijft niet wie de betrokkenen zijn. Momenteel kan men zich daar een idee van vormen op basis van de "akten" die leiden tot een registratie/kennisgeving in het huwelijksovereenkomstenregister.

25. Dit is echter weinig transparant: met het oog op de voorzienbaarheid moet een burger bij de eenvoudige lectuur van de bepalingen die het huwelijksovereenkomstenregister regelen, kunnen vaststellen of hij al dan niet betrokkene is. Het voorstel moet in die zin worden aangevuld.

a.7) Ontvangers (toegang)

26. Krachtens artikel 2.3.84 van het voorstel kan eenieder die een belang aantoonst, het huwelijksovereenkomstenregister raadplegen. Het is de Koning die de nadere regels inzake toegang tot het register vaststelt. Dit gebeurde bij koninklijk besluit van 25 september 2016.

27. Deze bepaling illustreert nogmaals het belang om (het)(de) doeleinde(n) van het huwelijksovereenkomstenregister duidelijk te omschrijven en op te nemen in het voorstel. Het is immers aan de hand van (het)(de) doeleinde(n) dat men kan beoordelen of degene die toegang vraagt, wel degelijk een belang heeft dat aansluit bij (het)(de) doeleinde(n) van de gegevensbank.

28. De instanties die toegang krijgen tot het huwelijksovereenkomstenregister worden summier geïdentificeerd door de omschrijving "eenieder die een belang kan aantoonen". Dit is vaag en verschaft de betrokkenen geen zicht op een essentieel element van de verwerking, namelijk wie toegang heeft tot zijn persoonsgegevens. In die optiek moeten de ontvangers nader worden omschreven in het voorstel, niet in een koninklijk besluit zoals thans het geval is.¹²

29. Tot slot voorziet artikel 2.3.82, § 2, van het voorstel in de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van de akten waarbij echtgenoten tijdens het huwelijk hun huwelijksvermogensstelsel wijzigen. De gegevens die de Koninklijke Federatie van het Notariaat daartoe bezorgt aan de diensten van het Belgisch Staatsblad, worden door de Koning vastgesteld (artikel 2.3.85, § 2, van het voorstel). Dit heeft tot gevolg dat deze persoonsgegevens voor iedereen toegankelijk zijn, zonder dat ze over enig belang moeten beschikken.

¹² Voor gebeurlijke -thans nog niet gekende- toekomstige ontvangers kan dit eventueel ook de wetgeving zijn waarop de ontvanger/derde partij zich baseert voor de verwerking in kwestie. In dergelijk geval komt het toe aan de verwerkingsverantwoordelijke van de databank terzake de nodige transparantie te garanderen ten aanzien van de betrokkenen; er kan van deze laatste immers niet worden verwacht dat zij zelf in diverse wetteksten moeten op zoek gaan naar de verschillende ontvangers van hun gegevens en voor welke doeleinden zij deze (verder) aanwenden.

30. De Autoriteit sluit zich aan bij de adviezen die de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband hiermee uitbracht, namelijk punt 18 van advies nr. 22/2015 en punten 8 en 9 van advies nr. 36/2015¹³. Daarin wordt dit tweede mechanisme van bekendmaking, naast publiciteit via het huwelijksovereenkomstenregister, als een overmatige en dus disproportionele maatregel bestempeld. Deze bepaling moet dus worden geschrapt.

a.8) Varia

31. Krachtens artikel 2.3.85, § 3, van het voorstel kan de Koning de van kracht zijnde wettelijke bepalingen inzake de verplichte registratie en bekendmaking van de akten bedoeld in artikel 2.3.82, § 1, van het voorstel opheffen, aanvullen en wijzigen om in 1 registratiesysteem te voorzien (te bekrachtigen bij wet binnen 24 maanden).

32. De Autoriteit begrijpt het opzet van deze bepaling niet. De geïssueerde akten worden ingevolge het voorstel in 1 registratiesysteem geregistreerd en bekendgemaakt, namelijk het huwelijksovereenkomstenregister.

B. Het Centraal erfrechtregister (hierna het erfrechtregister)

33. De artikelen 4.125 tot 4.131 van het voorstel hernemen de artikelen 892/1 tot 892/8 van het *Burgerlijk Wetboek*. Deze bepalingen werden in het Burgerlijk Wetboek ingevoegd door de wet van 6 juli 2017 *houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijke recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie*. De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer bracht op 21 september 2016 het advies nr. 49/2016¹⁴ uit over het wetsontwerp dat uiteindelijk in deze wet resulteerde en waarin de creatie van het erfrechtregister summier werd becommentarieerd. Punt 19 van dit advies verwijst naar een advies dat de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer uitbracht n.a.v. een eerder initiatief om een erfrechtregister te creëren, namelijk het advies nr. 31/2011 van 30 november 2011¹⁵. Beide adviezen bevestigden de noodzaak om de essentiële elementen van de verwerking in de wet te vermelden.

¹³ Advies nr. 36/2015 van 9 september 2015 m.b.t. een ontwerp van koninklijk besluit *houdende het beheer van het centraal register van testamenten en het centraal register van samenlevings- en huwelijksovereenkomsten* (te raadplegen: <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/advies-nr.-36-2015.pdf>)

¹⁴ Advies nr. 49/2016 van 21 september 2016 m.b.t. een wetsontwerp *houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijke recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie* (te raadplegen: <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/advies-nr.-49-2016.pdf>)

¹⁵ Advies nr. 31/2011 van 30 november 2011 betreffende een wetsvoorstel *houdende diverse bepalingen inzake werklastermindering en voortzetting van de informatisering binnen Justitie* (te raadplegen: <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/advies-nr.-31-2011.pdf>)

b.1) Rechtsgrond

34. Elke verwerking van persoonsgegevens moet steunen op een rechtsgrond in de zin van artikel 6 AVG. Inzake is de verwerking gesteund op artikel 6.1.e) AVG, namelijk een taak van algemeen belang die door de wet aan de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat wordt opgedragen, namelijk het beheer van het erfrechtregister.

35. Inzake worden we geconfronteerd met een grootschalige verwerking van persoonsgegevens, namelijk de registratie in een centrale gegevensbank die ruim toegankelijk is zoals uit artikel 5 van het koninklijk besluit van 26 februari 2018 *houdende het beheer van het centraal erfrechtregister*, blijkt. Het vormt dus een aanzienlijke inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokkenen. De opmerkingen die de Autoriteit formuleerde in de punten 7 en 9 zijn ook hier relevant. In de punten 26 en 27 van het advies nr. 31/2011 en punt 19 van het advies nr. 49/2016 beklemtoonde de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer de noodzaak om de essentiële elementen van de verwerkingen van het erfrechtregister in de wet op te nemen. De Autoriteit stelt vast dat een aantal van die essentiële elementen zijn opgenomen in het hiervoor vermeld koninklijk besluit van 26 februari 2018. De Autoriteit adviseert om onderhavige gedeeltelijke hercodificering tevens aan te wenden om de essentiële elementen van de verwerking te integreren in het wetsvoorstel zelf (i.p.v. in een uitvoeringsbesluit).

b.2) Doeleinde

36. (Het)(De) doeleinde(n) van het erfrechtregister als gegevensbank word(t)(en) niet in het voorstel vermeld. In de memorie van toelichting wordt het opzet van het erfrechtregister evenmin nergens duidelijk en uitdrukkelijk bepaald. Onrechtstreeks kan men zich er een gedeeltelijk beeld van vormen op basis van de commentaar in de memorie van toelichting bij bepaalde akten die in dit register zullen worden opgenomen¹⁶:

"Teneinde een volledig beeld te hebben over de betrokken partijen bij de afwikkeling van de nalatenschap, en teneinde op termijn een publiciteit op elektronische wijze te voorzien, worden ook de gegevens van de akten houdende de verklaring van verwerping en de akten houdende de verklaring van aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving geregistreerd in het centraal erfrechtregister.

Door dit register toegankelijk te maken voor eenieder, zullen de belanghebbenden zich tot een centraal aanspreekpunt kunnen richten om de nodige informatie te achterhalen".

¹⁶ Kamer, DOC 54-2259/001, blz. 105-106.

37. Vage en/of onvolledige aanknopingspunten in memorie van toelichting volstaan niet. Het is dus absoluut noodzakelijk dat (het)(de) actuele doeleinde(n) van erfrechtregister in het voorstel worden opgenomen. De proportionaliteit van de verzameling, bewaring en het toegankelijk maken van de erin opgenomen akten en de bijhorende gegevens kan maar beoordeeld worden aan de hand van (het)(de) doeleinde(n).

38. Artikel 4.129, tweede lid, van het voorstel laat de Koning toe om andere akten betreffende het erfrecht op te nemen in het erfrechtregister. Momenteel komt dit neer op een blanco cheque aan de Koning vermits het onmogelijk is om de relevantie van de akten die de Koning toevoegt te beoordelen aan de hand van het doeleinde, bij gebrek aan welomschreven doeleinde(n) van het erfrechtregister.

b.3) Proportionaliteit

39. Artikel 4.125 van het voorstel somt de akten op die in het erfrechtregister worden opgenomen. Het betreft akten/attesten van erfopvolging, Europese erfrechtverklaringen evenals hun correctie, wijziging en intrekking, akten van verwerping van nalatenschap, akte van aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving, vonnissen/arresten tot aanwijzing van beheerder van een nalatenschap aanvaard onder voorrecht van boedelbeschrijving of van een onbeheerde nalatenschap. De bepalingen van het voorstel die de opstelling van de hierboven vermelde documenten regelen, schrijven trouwens meestal uitdrukkelijk de opname ervan in het erfrechtregister voor (zie bijvoorbeeld de artikelen 4.44, 4.49 en 4.54 van het voorstel).

40. In de mate dat de "akten" die leiden tot een registratie, met het oog op (het)(de) doeleinden van het erfrechtregister, als proportioneel kunnen bestempeld worden, zegt het voorstel echter niets over de gegevens die n.a.v. de registratie in dit register worden verwerkt. Artikel 4.129, tweede lid, van het voorstel geeft de Koning de vrije hand om de persoonsgegevens die moeten opgenomen worden vast te stellen. Als essentieel element van de verwerking moeten de categorieën van gegevens in het voorstel worden opgenomen. De Koning kan die dan desgevallend naderhand nader preciseren.

b.4) Bewaartermijn

41. Het voorstel bevat geen indicatie hoe lang de gegevens in het erfrechtregister worden bewaard. Het voorstel moet op dit punt worden vervolledigd. Dit kan bijvoorbeeld door een verwijzing op te nemen naar andere regelgeving die een invloed heeft op de bewaartermijn(en) inzake. In het licht van artikel 6.3 AVG, is het desgevallend aangewezen (maximale) bewaartermijnen van de te verwerken persoonsgegevens te voorzien, rekening houdend met de onderscheiden doeleinden en

categorieën van gegevens, of toch minstens criteria op te nemen die toelaten deze bewaartermijnen te bepalen.

b.5) Verwerkingsverantwoordelijke

42. Uit de artikelen 4.127 en 4.128, § 1, van het voorstel blijkt dat de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat de verwerkingsverantwoordelijke van het erfrechtregister is. De Autoriteit neemt hiervan akte.

b.6) Betrokkenen

43. Het voorstel omschrijft niet wie de betrokkenen zijn. Momenteel kan men zich daar een idee van vormen op basis van de "akten" die leiden tot een registratie in het erfrechtregister.

44. Dit is echter weinig transparant: met het oog op de voorzienbaarheid moet een burger bij de eenvoudige lectuur van de bepalingen die het erfrechtregister regelen, kunnen vaststellen of hij al dan niet betrokkene is. Het voorstel moet in die zin worden aangevuld.

b.7) Ontvangers (toegang)

45. Het voorstel bevat geen enkele indicatie die toelaat de categorieën van instanties en/of personen die toegang zullen hebben tot het erfrechtregister te identificeren. In de memorie van toelichting vindt men dienaangaande volgende zin terug: "*Door dit register toegankelijk te maken voor eenieder, zullen de belanghebbenden zich tot een centraal aanspreekpunt kunnen richten om de nodige informatie te achterhalen*¹⁷". Gelet op de tegenspraak in deze zin: "toegankelijk voor eenieder" versus "de belanghebbende", is het niet echt een hulp. In het beste geval zou men hieruit kunnen afleiden dat men een belang moet hebben om de het erfrechtregister te kunnen raadplegen. Maar zeker is dit niet, gelet op bovenvermelde tegenspraak en het ontbreken van enige vermelding in de wet.

46. Artikel 4.129, tweede lid, het voorstel geeft de Koning de opdracht om de toegang tot het register te regelen, wat gebeurde door artikel 5 van het koninklijk besluit van 26 februari 2018. Bij gebrek aan enige aanduiding in het voorstel, heeft de Koning de vrije hand. Deze bepaling illustreert nogmaals het belang om (het)(de) doeleinde(n) van het erfrechtregister duidelijk te omschrijven en op te nemen in het voorstel. Het is immers aan de hand daarvan dat men kan beoordelen of degene

¹⁷ Kamer, DOC 54-2259/001, blz. 106.

die toegang vraagt, wel degelijk een belang heeft dat aansluit bij (het)(de) nagestreefde doeleinde(n) van de gegevensbank.

47. In de mate dat de instanties die toegang krijgen tot het erfrechtregister in de memorie van toelichting door de summiere door de omschrijving "belanghebbende" (zie voorbehoud dienaangaande geformuleerd in punt 45) worden geïdentificeerd, moet worden vastgesteld dat dit vaag is en de betrokkenen geen zicht verschaft op een essentieel element van de verwerking, namelijk wie toegang heeft tot zijn persoonsgegevens. In die optiek moeten de ontvangers nader worden omschreven in het voorstel, niet in een koninklijk besluit zoals thans het geval is.¹⁸

48. Tot slot voorziet artikel 892/2 van het voorstel in de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van de akten waarbij erfgenamen aanvaarden onder het voorrecht van boedelbeschrijving. Dit heeft tot gevolg dat de persoonsgegevens voor iedereen toegankelijk zijn, zonder dat ze over enig belang moeten beschikken. De kritiek die de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer bij deze bekendmaking uitte, werd in de memorie van toelichting als volgt weerlegd:

"De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer suggereert in punt 14 van haar advies nr.49/2016 om de gegevens te beperken en te verwijzen naar het centraal erfrechtregister. De schuldeisers, die enkel geïnteresseerd zijn in de verklaringen van aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving die betrekking hebben op hun schuldenaars, moeten onmiddellijk kunnen reageren op basis van een duidelijke en volledige mededeling in het Belgisch Staatsblad, zodat zij tijdig hun vorderingen kunnen indienen. Een bijkomende opzoeking in het centraal erfrechtregister betekent bijkomende handelingen en bijkomend tijdverlies¹⁹".

49. De argumenten "bijkomende opzoeking" en "bijkomend tijdverlies" kunnen onmogelijk een rechtvaardiging vormen om persoonsgegevens publiek te maken zodat deze ongecontroleerd door eenieder toegankelijk zijn, temeer als diezelfde informatie toegankelijk is via een beveiligd en gecontroleerd systeem zoals *in casu* in het erfregister. Daarenboven wordt dit erfregister in artikel 4.125, § 2, van het voorstel als authentieke bron bestempeld voor alle gegevens die erin zijn opgenomen. Als er een authentieke bron is dan moet daarop beroep worden gedaan. Bijgevolg sluit de Autoriteit zich bij analogie aan bij de adviezen die de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met deze problematiek uitbracht, namelijk punt 18 van advies nr. 22/2015 en punten 8 en 9 van advies nr. 36/2015 (behandelen problematiek van de bijkomende

¹⁸ Voor toekomstige -thans nog niet gekende- ontvangers kan dit eventueel ook de wetgeving zijn waarop de ontvanger/derde partij zich baseert voor de verwerking in kwestie. In dergelijk geval komt het toe aan de verwerkingsverantwoordelijke van de databank terzake de nodige transparantie te garanderen ten aanzien van de betrokkenen; er kan van deze laatsten immers niet worden verwacht dat zij zelf in diverse wetteksten moeten op zoek gaan naar de verschillende ontvangers van hun gegevens en voor welke doeleinden zij deze (verder) aanwenden.

¹⁹ Kamer, DOC54-2259/001, blz. 103.

bekendmaking in Belgisch Staatsblad in relatie tot de opname in het huwelijksovereenkomstenregister). De bekendmaking in het Belgisch Staatsblad is een overmatige en dus disproportionele maatregel. Deze bepaling moet dus worden geschrapt.

C. Centraal register van testamenten (hierna testamentenregister)

50. De artikelen 4.260 tot 4.264 van het voorstel hernemen de bepalingen van de wet van 13 januari 1977 die over dit register handelen. Deze wet keurde de *Overeenkomst inzake de vaststelling van een stelsel van registratie van testamenten*²⁰ opgemaakt te Bazel op 16 mei 1972 (hierna de overeenkomst van Bazel) goed. De Autoriteit zal hierna nagaan in hoeverre de regeling van dit register AVG-conform is.

c.1) Rechtsgrond

51. Elke verwerking van persoonsgegevens moet steunen op een rechtsgrond in de zin van artikel 6 AVG. Inzake is de verwerking gesteund op artikel 6.1.e) AVG. De Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat wordt ermee belast het testamentenregister uit te bouwen teneinde ertoe bij te dragen dat nalatenschappen overeenkomstig de wil van de erflater kunnen worden vereffend.

52. Inzake worden we geconfronteerd met een grootschalige verwerking van persoonsgegevens die daarenboven verstrekt kunnen worden aan derde landen die niet noodzakelijk over een passend beschermingsniveau beschikken. Het leidt dus tot een aanzienlijke inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokkenen. De opmerkingen die de Autoriteit formuleerde in de punten 7 en 9 zijn ook hier relevant. Zoals in deze punten reeds aangestipt worden een aantal van essentiële elementen van de verwerking momenteel gepreciseerd in het koninklijk besluit van 26 september 2016 houdende het beheer van het centraal register van testamenten en het centraal register van huwelijksovereenkomsten. De Autoriteit adviseert om onderhavige gedeeltelijke hercodificering tevens aan te wenden om de essentiële elementen van de verwerking te integreren in het wetsvoorstel zelf (i.p.v. in een uitvoeringsbesluit).

c.2) Doeleinde

53. De bepalingen van het voorstel die handelen over het testamentenregister vermelden (het)(de) doeleinde(n) van dit register niet. De wet van 13 januari 1977 maakt evenmin gewag van (een) doeleinde(n). Daarentegen stelt artikel 1 van de overeenkomst van Bazel dat de registratie van testamenten geschiedt "(...) *with a view to facilitating, after the death of the testator, the discovery*

²⁰ Initiatief van de Raad van Europa.

of the existence of the will.” Het overwegend gedeelte van deze overeenkomst voegt daar nog aan toe “(...) *in order to reduce the risk of the will remaining unknown or being found belately* (...)”.

54. Dit doeleinde moet in het voorstel worden opgenomen zodat het voor de betrokkene duidelijk is wanneer hij de tekst leest, waarom zijn gegevens in het testamentenregister zullen worden opgenomen. Men kan niet eisen dat hij daartoe de overeenkomst van Bazel gaat raadplegen, waarvan de officiële tekst daarenboven niet in alle landstalen beschikbaar is.

c.3) Proportionaliteit

55. In het testamentenregister worden opgenomen (artikelen 4.260 en 4.262 van het voorstel):

- notariële en internationale testamenten evenals de terugneming, de herroeping en alle andere wijzigingen ervan;
- huwelijksovereenkomsten waarbij echtgenoten of aanstaande echtgenoten elkaar in geval van overleving goederen uit de nalatenschap toewijzen of waarbij wordt afgeweken van de gelijke verdeling van de gemeenschappelijke goederen in natura;
- erfovereenkomsten;
- bepaalde authentieke verklaringen i.v.m. schenkingen.

56. In het licht van het doeleinde zoals dat in de overeenkomst van Bazel is vermeld, kunnen de “akten” vermeld in punt 55 als proportioneel worden beschouwd.

57. Het voorstel zegt niets over de gegevens die n.a.v. de registratie in het testamentenregister en de overzending uit dit register worden verwerkt. Artikel 4.264 van het voorstel geeft de Koning de vrije hand om de persoonsgegevens die moeten opgenomen worden vast te stellen. Als essentieel element van de verwerking moeten de categorieën van gegevens in het voorstel worden opgenomen. De Koning kan die dan desgevallend naderhand nader preciseren

c.4) Bewaartermijn

58. Het voorstel bevat geen indicatie hoe lang de gegevens in het testamentenregister worden bewaard. Het voorstel moet op dit punt worden vervolledigd. Dit kan bijvoorbeeld door een verwijzing op te nemen naar andere regelgeving die een invloed heeft op de bewaartermijn(en) inzake. In het licht van artikel 6.3 AVG, is het desgevallend aangewezen (maximale) bewaartermijnen van de te verwerken persoonsgegevens te voorzien, rekening houdend met de onderscheiden doeleinden en categorieën van gegevens, of toch minstens criteria op te nemen die toelaten deze bewaartermijnen te bepalen.

c.5) Verwerkingsverantwoordelijke

59. Het voorstel identificeert de verwerkingsverantwoordelijke niet. In artikel 2 van het uitvoeringsbesluit van 25 september 2016 wordt de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat als verwerkingsverantwoordelijke bestempeld. Het is bij de verwerkingsverantwoordelijke dat een betrokkene zijn rechten vervat in de artikelen 12-22 AVG uitoefent. Dit essentieel element moet duidelijkheidshalve in het voorstel worden geïntegreerd.

c.6) Betrokkenen

60. Uit het voorstel valt niet eenduidig op te maken welke betrokkenen het voorwerp zullen uitmaken van een registratie in het testamentenregister. Zijn het alleen de personen die een van de "akten" die geregistreerd worden, hebben laten opmaken? Omvat het ook de begunstigden die in deze akten worden vermeld? Het voorstel moet op dit punt worden aangevuld.

c.7) Ontvangers (toegang)

61. Artikel 4.263 van het voorstel regelt de toegang tot het testamentenregister. In beginsel is de informatie niet toegankelijk zolang de erflater leeft omdat de registratie tijdens zijn leven geheim is. Na zijn overlijden kan iedereen die een uittreksel uit de overlijdensakte of een gelijkaardig document voorlegt inlichtingen krijgen uit het register voor zover die overleden persoon erin is opgenomen. Het betreft een aantal identiteitsgegevens, de aard van het document dat aanleiding gaf tot de registratie en de naam van de notaris voor wie de akte werd verleden of bij wie de akte werd gedeponeerd.

62. Iedereen die denkt dat hij mogelijks begunstigde ingevolge een bepaling opgenomen in een van de "akten" waardoor een overledene zijn nalatenschap regelt en die geregistreerd worden in het testamentenregister, kan informatie opvragen. In het licht van het doeleinde zoals het in de overeenkomst van Bazel is vermeld, valt dat binnen de redelijke verwachtingen. Dit mag er echter niet toe leiden dat iedereen zomaar willekeurig informatie uit het register kan verkrijgen. Om dit te vermijden zal diegene die informatie wenst een uittreksel van de overlijdensakte moeten bezorgen van de persoon waarover hij informatie wenst te verkrijgen. Door dergelijke drempel in te bouwen wordt het risico dat iemand willekeurig informatie uit het testamentenregister verkrijgt, beperkt.

63. De informatie in het testamentenregister m.b.t. één type van "akte", namelijk de erfovereenkomst, kan tijdens het leven van de partijen bij die overeenkomst betrokken zijn, worden geraadpleegd door de partijen zelf, door de toekomstige erflater, door de vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn van de partijen bij de erfovereenkomst en door de notaris in

welomschreven gevallen. Deze bepaling werd in de wet van 13 januari ingevoegd door de wet van 31 juli 2017 tot *wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de giften betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake*. In de memorie van toelichting werd deze toegang als volgt gemotiveerd²¹:

(....) Het is dus noodzakelijk dat de partijen betrokken bij de erfovereenkomst en de toekomstige erflater kennis kunnen nemen van het bestaan van reeds bestaande erfovereenkomsten zodat, bij de opmaak van een nieuwe erfovereenkomst, rekening kan gehouden worden met de voorgaande schenkingen of bereikte evenwichten in een globale erfovereenkomst. (...)

De notaris die gelast wordt met de opmaak van de nieuwe erfovereenkomst of andere rechtshandeling die er een invloed op kan hebben (bijvoorbeeld een schenking of een uiterste wilsbeschikking) kan dan een meer gericht advies verlenen, rekening houdend met de bestaande erfovereenkomsten.

Ook de erfgenamen die tot de nalatenschap komen bij plaatsvervulling van de ondertekenaars van de erfovereenkomst zijn gebonden door de erfovereenkomst. Bij vooroverlijden ten aanzien van de toekomstige erflater van de partij gebonden door de erfovereenkomst, is het dus noodzakelijk dat ook deze erfgenamen kennis kunnen nemen van het bestaan van een erfovereenkomst in hoofde van hun voorganger. (...)

64. De toegang door opgesomde personen die een persoonlijk belang hebben bij de regelingen die getroffen worden m.b.t. een nog niet opengevallen nalatenschap of door een notaris die zijn diensten verleent aan één van deze personen geeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen.

OM DEZE REDENEN, de Autoriteit

➤ **stelt vast dat de essentiële elementen van de verwerking van de 3 gegevensbanken die in dit advies worden besproken, niet in het voorstel zijn opgenomen;**

➤ **stelt vast dat volgende aanpassingen van het voorstel zich opdringen:**

A. voor wat het Centraal huwelijksovereenkomstenregister betreft

²¹ Kamer, DOC 54-2282/003, blz. 72.

- a) (het)(de) doeleinden vermelden (punten 11 - 15);
- b) de opsomming in artikel 2.3.82 vervolledigen (punt 19);
- c) de gegevenscategorieën vermelden (punt 20);
- d) de bewaartermijn preciseren (punt 22);
- e) de verwerkingsverantwoordelijke identificeren (punt 23);
- f) de betrokkenen omschrijven (punten 24 - 25);
- g) de instanties die toegang krijgen omschrijven (punt 28);
- h) de publicatie in het Belgisch Staatsblad schrappen (punten 29 - 30);

B. voor wat het Centraal erfrechtregister betreft

- a) (het)(de) doeleinden vermelden (punten 36 - 37);
- b) de gegevenscategorieën vermelden (punt 40);
- c) de bewaartermijn preciseren (punt 41);
- d) de betrokkenen omschrijven (punten 43 - 44);
- e) de instanties die toegang krijgen omschrijven (punt 47);
- f) de publicatie in het Belgisch Staatsblad schrappen (punten 48 - 49);

C. voor wat het Centraal register van testamenten betreft

- a) (het)(de) doeleinden vermelden (punten 53 - 54);
- b) de gegevenscategorieën vermelden (punt 57);
- c) de bewaartermijn preciseren (punt 58);
- d) de verwerkingsverantwoordelijke identificeren (punt 59);
- e) de betrokkenen omschrijven (punt 60).

(get.) Alexandra Jaspar

Directeur van het Kenniscentrum